

Vězeňství

Aktuality z judikatury Evropského soudu pro lidská práva: Seminář pro soudce správních soudů a jejich asistenty

Obsah přednášky

Články 10 a 8 Úmluvy

obecné zásady

Vybrané případy

Osman a Altay proti Turecku (článek 10)

Subaşı a ostatní proti Turecku (článek 8)

Ostatní články

Zadržení publikací zaslaných do věznice v rozporu s předpisy

Obecné zásady (článek 10)

Svoboda projevu

- Zahrnuje i svobodu přijímat informace nebo myšlenky
- Pojmy „informace“ a „myšlenky“ ESLP vykládá široce
- Na formě nezáleží (nikoli pouze písemná)

Obecné zásady (článek 10)

Svoboda projevu

— Nejedná se o absolutní právo

— Podmínky zásahu v čl. 10 odst. 2

- v souladu se zákonem, legitimní cíl, nezbytný v demokratické společnosti

— Osoby zbavené svobody

- ztráta svobody s sebou nese určitá omezení ve vztahu ke svobodě projevu, která jsou dána běžnými a přiměřenými požadavky na výkon trestu/vazby, resp. vyplývají z udržování kázně.

Osman a Altay proti Turecku

Skutkové okolnosti

- Stěžovatelé se nacházeli ve výkonu trestu odnětí svobody.
- Vězeňské orgány zadržely několik čísel publikace určených stěžovatelů, které jim byly zaslány poštou.
- Vězeňské orgány zjistily, že publikace nebyly objednány / zakoupeny prostřednictvím vězeňské správy. Podle vězeňských orgánů vybrané stránky obsahovaly informace a fotografie o věznicích držících hladovku, případně propagující teroristickou organizaci a chválící její činnost. Obávaly se proto o bezpečnost ve věznicích. Podle obecných soudů postup vězeňských orgánů byl v souladu se zákonem. Ústavní soud se stížnostmi odmítl zabývat.

Osman a Altay proti Turecku

Závěry ESLP:

- Zadržení publikací představovalo zásah do práva přijímat informace a myšlenky. Zásah byl stanoven zákonem, sledoval legitimní cíle (ochrana pořádku a bezpečnosti, předcházení zločinnosti).

- Nezbytnost zásahu
  - Uvést čísla stránek nestačí X musí být alespoň stručně předeštěn obsah problematických pasáží
  - Vysvětlit osobní poměry; vliv pasáží na stěžovatele
  - Možnost odstranění problematických pasáží
  - Absence dostatečného odůvodnění ze strany soudů (soulad s právními předpisy nestačí)

- Vnitrostátní orgány řádně nevyvážily dotčené zájmy, absence ochrany před svévolnými zásahy, opatření nebylo nezbytné

Osman a Altay proti Turecku

Česká republika:

- Podle § 21 odst. 1 ZVTOS odsouzený má právo objednat si na svůj náklad (..) časopisy (...); tím není dotčeno právo Vězeňské služby odebrat odsouzenému věc, kterou by se narušoval účel výkonu trestu.
- Podle § 28 odst. 3 písm. c) ZVTOS odsouzeným je zakázáno přechovávat a rozšiřovat tiskoviny nebo materiály propagující národnostní, etnickou, rasovou, náboženskou nebo sociální nesnášenlivost, fašismus a podobná hnutí směřující k potlačení práv a svobod člověka, násilí a hrubost, tiskoviny nebo materiály obsahující popis výroby a použití jedů, výbušnin, zbraní a střeliva, jakož i tiskoviny nebo materiály obsahující popis výroby návykových látek.
- Obdobná úprava platí i ve vztahu k osobám ve výkonu vazby.

Návštěvy školou povinných dětí

Obecné zásady (článek 8)

Součástí práva na respektování soukromého a rodinného života je:

- **Udržování kontaktu s vnějším světem (mj. i umožnění korespondence nikoli pouze s rodinou)**
- **Zachování kontaktu s nebližší rodinou (mj. i umožnění návštěv)**
- **K možnosti omezení viz článek 10**

Subaşı a ostatní proti Turecku

Skutkové okolnosti

- Stěžovatelé ve výkonu vazby / trestu odnětí svobody
- Vnitrostátní předpisy přiznávaly právo na jednu návštěvu týdně + právo na telefonní hovory. Věznice na základě právní úpravy přijaly obecné opatření, které neumožňovalo návštěvy a telefonování ve věznicích o víkendech, případně zamítaly individuální žádosti o umožnění víkendových návštěv.
- Vnitrostátní orgány uvedly, že postupují v souladu s předpisy, argumentovaly nedostatkem vězeňského personálu o víkendech, přeplněností věznic, zachováním pořádku a bezpečnosti.

Subaşı a ostatní proti Turecku

Závěry ESLP

- Součástí práva vězněných osob na respektování rodinného života je i to, aby vězeňské orgány umožnily / napomohly vězněným osobám udržovat kontakt s rodinami.
- Věznice využívaly pravomoc výhradně s ohledem na personální situaci, nikoliv na zájmy stěžovatelů a jejich vztahy s dětmi. Vnitrostátní soudy ověřily pouze právní základ bez posouzení přiměřenosti. Nezvažovaly protichůdné zájmy nebo argumenty stěžovatelů. Použití právní úpravy neposkytlo stěžovatelům odpovídající ochranu před svévolnými zásahy do jejich práva na respektování rodinného života.
- Obdobné závěry u telefonování stran přiměřenosti

Subaşı a ostatní proti Turecku

Česká republika

- Odsouzený má právo přijímat v čase určeném ředitelem věznice návštěvy blízkých osob (§ 19 odst. 1 ZVTOS).
- Návštěvy odsouzených jsou organizovány v denní době zpravidla ve dnech pracovního volna nebo pracovního klidu (§ 26 odst. 1 ŘVTOS). V odůvodněných případech může ředitel věznice nebo jím pověřený zaměstnanec Vězeňské služby rozdělit na základě žádosti odsouzeného dobu návštěvy na více oddělených časových úseků rozvržených do kalendářního měsíce.
- Obviněný má právo na přijetí návštěvy (...) jednou za 2 týdny (§ 14 odst. 1 ZVV). Návštěvy se uskutečňují zpravidla v pracovních dnech v denní době (§ 44 odst. 4 ŘVV).

Jiné případy řešené ESLP

Jiné případy

Ochrana (postiženého) vězně před rizikem nákazy covidem (článek 3); *Faia proti Itálii*

Soud zohlednil přijetí obecných opatření ke **snížení počtu vězňů** (domácí vězení), opatření k **zabránění šíření** (karanténa pro nově příchozí, izolace vězňů s příznaky, poskytnutí ochranných pomůcek zaměstnancům věznice a poskytnutí masek a dezinfekčního gelu vězňům), a opatření přímo k **ochraně stěžovatele** (sám na cele, 2 dávky vakcíny, všechny testy měl negativní).

Absence testování při nástupu do věznice (článek 3); *Machina proti Moldavsku*

Hepatitida typu C. Podle Soudu je **zabránění šíření nakažlivých nemocí veřejným zájmem**; vězni by měli **podstoupit bezplatné screeningové testy na přítomnost infekčních onemocnění v přiměřené době po jejich přijetí**. **Nepřiměřené zpoždění je neslučitelné s povinností přijmout účinná opatření zaměřená na zabránění přenosu nakažlivých nemocí ve věznicích.**

Jiné případy

Disciplinární opatření (článek 8); *Korkmaz a Demirci proti Turecku*

Uložení disciplinárního opatření z důvodu, že stěžovatelé během telefonních hovorů prostřednictvím telekonference nebo za použití hlasitého odposlechu telefonu hovořili s jinými osobami, než se kterými měli povoleno hovořit.

Náboženské vyznání (článek 9); *Constantin-Lucian Spînu proti Rumunsku, Abdullah Yalçın proti Turecku (č. 2)*

Neumožnění účasti na bohoslužbě mimo věznici během pandemie covidu, online přístup k náboženské podpoře

Nepřidělení místnosti ve věznici pro kongregační modlitby

**Děkuji
za pozornost**

Miroslav Kaštyl

mkastyl@msp.justice.cz